

Open Monumentendag 10 september 2023

Op zondag 10 september 2023 was het weer zover: zestien monumenten deden mee aan de Open Monumentendag. Als monumentenambassadeurs hebben we de afgelopen weken hard gewerkt om weer een fantastische dag te organiseren, gezamenlijk met enthousiaste monumenteigenaren en/of vrijwilligers. En een geslaagde dag werd het: ondanks het warme weer, was er wederom veel belangstelling en zijn alle monumenten met veel enthousiasme en de nodige nieuwsgierigheid bezocht.

Als één van de monumenteneigenaren én monumentenambassadeurs, konden wij er uiteraard niet onderuit om niét mee te doen dit jaar. Voor de tweede keer tijdens de Open Monumentendag openden wij de deuren van **Huize Oostenburg, de voormalige dokterswoning uit 1905 in Oosterwolde**. De woning was zowel buiten als van binnen deels te bezichtigen. Bezoekers werden geïnformeerd over de geschiedenis

van de doktersfamilies die er gewoond hebben, we vertelden leuke anekdotes, maar ook over de inrichting en de bouw van de woning konden we veel vertellen.

De vitrinekast vol met oude dokterspullen werd uitvoerig bekeken en riepen bij de wat oudere generatie nog heel wat herkenning op. We hebben erg veel enthousiaste reacties mogen ontvangen! Wat ook erg leuk was, dat er een 71-jarige vrouw binnenkwam, die enthousiast vertelde dat zij als 17-jarige als dienstmeid gewerkt had bij dokter en familie Van Beek. Na al die jaren zag ze het huis weer van de binnenkant. De dienstmeid kamer, welke in ere hersteld is, kon zij zich nog goed herinneren!

Naast onze woning, deden er nog 15 andere monumenteigenaren mee, waaronder ook deelnemers die nog niet eerder hadden meegedaan aan de Open Monumentendag. **In Haulerwijk, aan de Meidoornlaan 12, staat een woudhuisje met een moderne aanbouw**. Het is nog één van de drie waldhuskes, die er nog staat, helaas zijn er door de jaren heen veel afgebroken. Het huisje -het origineel was zestig vierkante meter- werd sinds 1913 bewoond

door familie Bosma met negen kinderen. Latere woonde hier de familie van der Veen, met twaalf kinderen. De huidige eigenaar heeft het pand in 2010 weten te bemachtigen. Hij kocht het van iemand, die het wilde slopen. Hij heeft het pand dus als het ware van de sloop gered. De eigenaar liet een bevriende architect een ontwerp maken voor een aanbouw en maakte zelf een digitale tekening. De huidige woning voor drie bewoners bedraagt zo'n 260 vierkante meter. In het originele huis zijn zoveel mogelijk details bewaard gebleven. Deze woning kreeg pas eind 2022 de status van gemeentelijk monument, een waardevolle toevoeging aan de huidige lijst van monumenten!

De waterput in Nijberkoop heeft sinds 2023 de status van een gemeentelijk monument. De eigenaren en dorpsbewoners zagen de erfgoedwaarde van de put in en hun inspanningen om daarvoor erkenning te krijgen, werden beloond. Er zijn plannen om de waterput beter zichtbaar te maken voor langsfietsende toeristen door een bruggetje, een bankje en een infopaneel te plaatsen. Hoewel de grondwaterput tijdens de Open Monumentendag droog lag, hebben de eigenaren enthousiast verteld over de bouw van de grondwaterput en trok het veel bezoekers.

Ook Appelscha trok veel belangstelling voor meerdere panden welke te bezichtigen waren. Aan de Vaart Noordzijde 18 hebben de bewoners van het hoekhuis met de gevelsteen Tjioemboeloeit verteld over de geschiedenis van hun monument, ondersteund met een door henzelf ingerichte expositie achter de ramen van één van de schuurdeuren.

In de oude dokterswoning aan de Vaart Zuidzijde 37, hebben de eigenaren verteld over de geschiedenis van het pand. Het pand, tegenwoordig in gebruik als bloemenhuis en woonwinkel, is grotendeels nog in oude staat. Bezoekers konden hier oude bouwtekeningen inzien en de tuinontwerpen van vroeger bekijken.

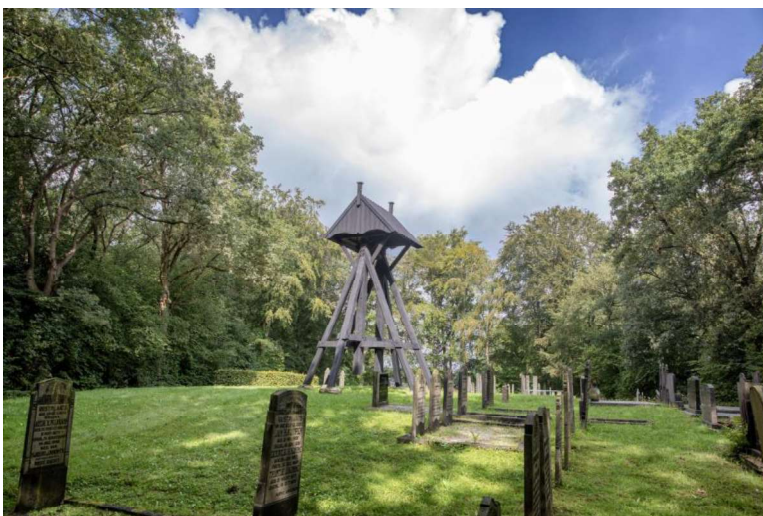

Aan de **Sanatoriumweg 1**, op het terrein van het huidige Olmen Es, konden mensen een wandeling maken op het terrein en het gebouw bezichtigen, waar vroeger het **laboratorium voor röntgenonderzoek** is gebouwd. Hoewel het oorspronkelijke museum er niet meer is, hebben enthousiaste vrijwilligers verteld over de rijke geschiedenis en de bijzondere elementen van deze locatie. Ook het uurwerk in de toren, die veel weg heeft van een kerktoren, was hierbij te bezichtigen.

Ook het **sluiswachterswoninkje** aan de **Vaart Zuidzijde 90**, trok weer veel belangstelling!

Bij het **cachot**, rechts van **Vaart Zuidzijde 90**, gingen de mensen terug in de tijd. De kleine gevangenis aan de vaart is voorzien van een tentoonstelling met attributen die te maken hebben met het leven in de gevangenis. Achter vindt u de twee kleine verblijven waar men vroeger de roes kon uitslapen. Vrijwilligers hebben veel over het cachot kunnen vertellen.

Bij de huidige begraafplaats van **Nijerberkoop** heeft vroeger een kerkgebouw gestaan, maar in de loop der jaren is dat in verval geraakt. In 1826 werd de bouwval definitief opgeruimd. Het enige dat overbleef was de **klokkenstoel**. Twee enthousiaste vrijwilligers stonden klaar om te vertellen over de geschiedenis van de klokkenstoel en de elementen die de klok rijk is... echter viel het bezoekersaantal erg tegen. Met uiteindelijk twee bezoekers, zijn de vrijwilligers

na afloop met volle koffie- en theekeuren weer huiswaarts gekeerd. Ontzettend jammer, daar de begraafplaats en het kerkgebouw een rijke geschiedenis aan verhalen kennen,

waaronder het verhaal van de verdwenen paarden, dat terug te lezen is op tekstborden en waar de vrijwilligers graag over hadden willen vertellen! Mocht u eens in de buurt zijn: een bezoek aan de begraafplaats en klokkenstoel, is zeker de moeite waard!

Waar het wel erg druk is geweest, was bij **de Korenmolen De Weyert in Makkinga**. Hier werd het verhaal van molenaar Weijert Zeephat verteld, die zijn molen verhuisde vanuit Gorredijk naar Makkinga. In 2024 is dat 100 jaar geleden. Kinderen konden hier verstopte muizen zoeken en konden spelenderwijs meer leren over de molen.

Er waren drie kerken die konden worden bezichtigd! In de **Dorpskerk van Elsloo** werd in september Kunstig Elsloo georganiseerd, waarbij een tiental dorpskunstenaars hun werk toonden, een waardevolle toevoeging tijdens de Open Monumentendag! Vrijwilligers hebben op deze dag de bezoekers in de kerk rondgeleid, waar ook het orgel werd bespeeld. Op de begraafplaats kon men zien hoe de teksten op oude grafstenen weer leesbaar werden gemaakt. Ook de **klokkenstoel**, die ook een rijksmonument is, was te bezichtigen. Kinderen konden overdag de klokken luiden en zelfs daarmee het diploma assistent-klokkenluider behalen!

Ook de **Trefkerk in Appelscha** opende haar deuren. De kerk, de klokkenstoel, het baarhuisje en het oude kerkhof waren hier te bezichtigen. De benedenverdieping van de kerk was opengesteld voor publiek. Door middel van fotopanelen konden de mensen informatie lezen en foto's bekijken over de geschiedenis van deze locatie.

In de **Dorpkerk te Oosterwolde** konden de bezoekers de klokkenstoel, de kerk en het Noorman orgel bezichtigen. Vrijwilligers gaven de bezoekers een rondleiding. Hier waren een eeuwenoude doopvont en grafmonumenten met bijzondere graf poëzie en grafsymboliek te bekijken.

Bij de **Stobbepoele in Tronde**, lieten molenaars haar molen, **de Vesuvius Tjasker**, draaien voor enthousiaste bezoekers. De laatste jaren is er veel gebeurd om de molen in ere te herstellen. Bomen en planten werden verwijderd om een betere windvang te realiseren. De molen is geveerd, de vier zeilen zijn vernieuwd en de uitstroom over de ijsbaan naar het eilandje is hersteld. De molenaars hebben de bezoekers meer verteld over de prachtige locatie.

Aan het einde van de middag, hebben we met alle deelnemers de dag afgesloten in het Kunstcafé in Appelscha. Hier konden we elkaar ontmoeten, alle ervaringen delen en de dag afsluiten met een hapje en drankje. Al met al, kijken we terug op een zeer geslaagde Open Monumentendag, waarin wij nogmaals alle monumenteigenaren en/of vrijwilligers hartelijk willen danken voor hun enthousiaste deelname!

Remco en Anneke Hageman